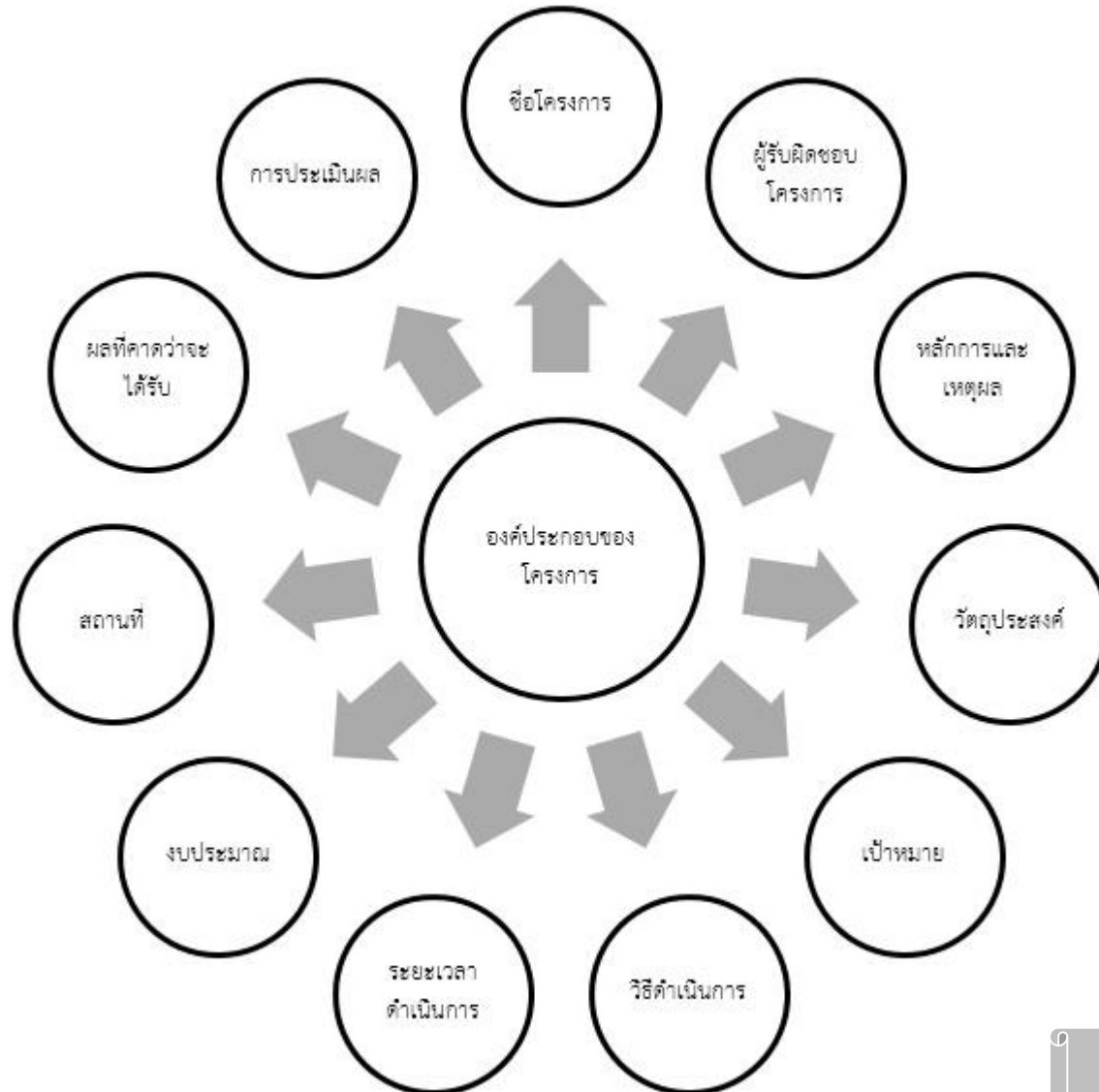

บทที่ 6

การเขียนโครงการส่งเสริมการเกษตร

องค์ประกอบการเขียนโครงการ

การเขียนโครงการส่งเสริมการเกษตร

สามารถเขียนได้ 2 รูปแบบคือ

1. การเขียนโครงการแบบดั้งเดิม (Conventional Method)
2. การเขียนโครงการแบบ Log Frame (Logical framework method)

การเลือกแบบในการเขียนโครงการแบบใดขึ้นอยู่กับความนิยม และการกำหนดแนวทางในการปฏิบัติงานของแต่ละหน่วยงาน โดยจะเน้นการเขียนโครงการแบบดั้งเดิม มีองค์ประกอบดังนี้

การเขียนโครงการส่งเสริมการเกษตรแบบดั้งเดิม

ส่วนประกอบ

1. **ชื่อโครงการ** ต้องมีความชัดเจน เหมาะสมสามารถสื่อถึงโครงการที่ทำ
2. **หน่วยงานรับผิดชอบโครงการเพื่อประโยชน์ในการติดตามผล**
ระบุหน่วยงานหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในโครงการให้ชัดเจน
3. **ผู้รับผิดชอบโครงการ** ต้องระบุผู้รับผิดชอบหรือบุคคลที่มีส่วนร่วมให้ครอบคลุม
4. **สถานที่ดำเนินการ** ระบุตำแหน่งสถานที่ดำเนินงานให้ครบถ้วน

การเขียนโครงการส่งเสริมการเกษตรแบบดั้งเดิม

ส่วนประกอบ

- 5. หลักการและเหตุผล** เป็นองค์ประกอบสำคัญของโครงการควรอธิบายถึงที่มาที่ไปความสำคัญในการทำโครงการ ในหลักการและเหตุผล ความจำเป็นโดยเขียนบรรยายหา ทฤษฎีต่างๆมาช่วยในการสนับสนุน
- 6. วัตถุประสงค์ของโครงการ** เป็นข้อความแสดงถึงจุดมุ่งหมายที่ต้องการในการทำโครงการ โดยในการเขียนวัตถุประสงค์แบ่งได้ 5 คุณลักษณะ ดังนี้

การเขียนโครงการส่งเสริมการเกษตรแบบดั้งเดิม

ส่วนประกอบ

- ➔ มีความเป็นไปได้ (Sensible)
- ➔ วัดและประเมินผลได้ (Measurable)
- ➔ ต้องระบุสิ่งที่ต้องการ (Attainable)
- ➔ เป็นเหตุเป็นผล (Reasonable)
- ➔ มีการกำหนดกรอบเวลา (Time)

ตัวอย่างการเขียนวัตถุประสงค์โครงการ

- เพื่อจัดทำแปลงขยายพันธุ์มันสำปะหลังพันธุ์ดีในเขต อ.ครบุรี
- เพื่อฝึกอบรมให้ความรู้ เรื่องการป้องกันกำจัดเพลี้ยแป้งมันสำปะหลัง
แก่เกษตรกรในเขต ต.ลำนางแก้ว อ.ปักธงชัย

หลักในการเขียนวัตถุประสงค์ที่ดี

- มีความเป็นไปได้และ
เฉพาะเจาะจง
- สามารถวัดและประเมินผล
- ต้องสามารถระบุการกระทำที่
สามารถปฏิบัติได้
- ระบุให้มีความเป็นเหตุเป็นผล
และ สอดคล้องกับความเป็นจริง
- มีการกำหนดขอบเขตเวลา

การเขียนโครงการส่งเสริมการเกษตรแบบดั้งเดิม

ส่วนประกอบ

7.เป้าหมายโครงการ เป็นให้คำอธิบายถึงผลงานหรือผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการจัดทำโครงการ โดยนำเสนอทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ ตัวอย่างเช่น จัดทำแปลงขยายพันธุ์มันสำปะหลังพันธุ์ดี ในเขต อ. ครบุรี จำนวน 5 แปลง เนื้อที่ไม่น้อยกว่าแปลงละ 2 ไร่

8.วิธีการดำเนินการ เป็นการกำหนดกิจกรรมที่จะทำ เรียงลำดับตามเงื่อนไขเวลา ก่อน-หลัง โดยองค์ประกอบสุดท้ายของกิจกรรม

การเขียนโครงการส่งเสริมการเกษตรแบบดั้งเดิม

ส่วนประกอบ

- 9. ระยะเวลาดำเนินโครงการ** เป็นการระบุเวลาตั้งแต่เริ่มต้นโครงการจนกระทั่งถึงเวลาสิ้นสุดโครงการ ผู้เขียนโครงการควรต้องระบุรายละเอียด วัน เดือน ปี ให้ชัดเจน ไม่ควรกำหนดระยะเวลาที่กว้างไป เพื่อความสะดวกในการอนุมัติโครงการ
- 10. งบประมาณ และทรัพยากรที่ใช้** เป็นการระบุถึงจำนวนเงินที่ใช้ในการดำเนินโครงการ จำนวนบุคลากรที่จะมาปฏิบัติงาน ครุภัณฑ์ วัสดุอุปกรณ์ ผู้เขียนโครงการควรคำนึงถึงหลักการพิจารณาในเรื่องงบประมาณและทรัพยากร

การเขียนโครงการส่งเสริมการเกษตรแบบดั้งเดิม

หลักการเขียนงบประมาณของโครงการ

- ควรคำนึงถึงความประหยัด (Economy) ใช้งบประมาณอย่างคุ้มค่าเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด
- มีประสิทธิภาพ (Efficiency) การใช้งบประมาณ และทรัพยากรต้องเกิดประสิทธิภาพสูงสุด มีความคุ้มค่าเป็นประโยชน์อย่างแท้จริง
- มีประสิทธิผล (Effectiveness) เกิดผลของงานตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้
- มีความยุติธรรม (Equity) หมายถึงการจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรให้แก่ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ มีความเป็นธรรม

การเขียนโครงการส่งเสริมการเกษตรแบบดั้งเดิม

11. การติดตามประเมินผลโครงการ เป็นการระบุถึงวิธีการติดตามและประเมินผลโครงการว่า จะดำเนินการในรูปแบบใด บุคคลหรือหน่วยงานใดเป็นผู้ติดตามประเมินโครงการกำหนดระยะเวลาในการประเมินโครงการ เช่น อาจจะใช้รูปแบบซีปปี้(CIPP Model) การประเมินบริบท (Context) ปัจจัยนำเข้า (Input) กระบวนการ (Process) และผลผลิตผลลัพธ์ (Product) เป็นต้น

12. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ เป็นการบรรยายให้ทราบถึงเมื่อโครงการดำเนินไปจนสำเร็จตามแผนที่กำหนดแล้วจะเกิดผลอย่างไร โดยนำเสนอผลที่เกิดขึ้นทั้งทางเศรษฐกิจและสังคม

การเขียนโครงการส่งเสริมการเกษตร

สาขาวิชาเกษตรศาสตร์ คณะเทคโนโลยีการเกษตร
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

ความหมายของการวางแผน (Planning)

พงษ์ศักดิ์ อังกสิทธิ์ (2543)

1. ความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ (Planning mean of Achieving Goods) ซึ่งเกี่ยวข้องกับการเลือกกิจกรรม การจัดสรร การใช้ทรัพยากรในเรื่องคน ทุน การจัดการ
2. การเลือกแบบดำเนินงาน (To Plan what to Choose) เป็นการเลือกปฏิบัติกิจกรรมใด ๆ ในขอบเขตของปัจจัยที่เอื้อ เช่น เวลา งบประมาณ และกำลังคน

ความหมายของการวางแผน (Planning)

3 การคาดคะเนสิ่งที่จะทำในอนาคต (Planning mean of the Future) หรือการกำหนดแนวทางในการปฏิบัติงานตามโครงการ เพื่ออนาคต

4.การจัดสรรทรัพยากร (Planning mean of Allocating Resources) ที่จะใช้ในการจัดการให้เหมาะสมและคุ้มค่า

ความหมายของการวางแผน (Planning)

- การกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายในอนาคตที่เราจะทำอะไรบ้าง
- โดยมีการกำหนดขั้นตอนต่าง ๆ ตลอดจนผู้รับผิดชอบในการดำเนินการ ซึ่งผู้วางแผนต้องคำนึงถึงการจัดสรรทรัพยากร (Inputs) ที่มีอยู่ (คน ทุน เครื่องมือต่าง ๆ และการจัดการ) ลงบรรจุในแผนอย่างเหมาะสม
- การกำหนดวัตถุประสงค์ว่าจะทำอะไรให้สำเร็จ และมีการกำหนดขั้นตอนและรายละเอียดต่าง ๆ ที่จะดำเนินการ เพื่อให้วัตถุประสงค์นั้นบรรลุผลสำเร็จตามกำหนด

ความสำคัญของการวางแผนโครงการส่งเสริมการเกษตร

- ทำให้ทราบแน่ชัดว่าจะทำอะไรให้สำเร็จ
- เป็นแนวทางในการดำเนินงานการนิเทศ และควบคุมงานให้บรรลุผลสำเร็จ
- ทำให้การใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ในการดำเนินงาน (คน วัสดุ อุปกรณ์ เงิน และสิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ) เป็นไปอย่างรัดกุมสมเหตุสมผล
- ทำให้บุคคลในหน่วยงานทราบและเข้าใจถึงงานในหน้าที่ ความรับผิดชอบ

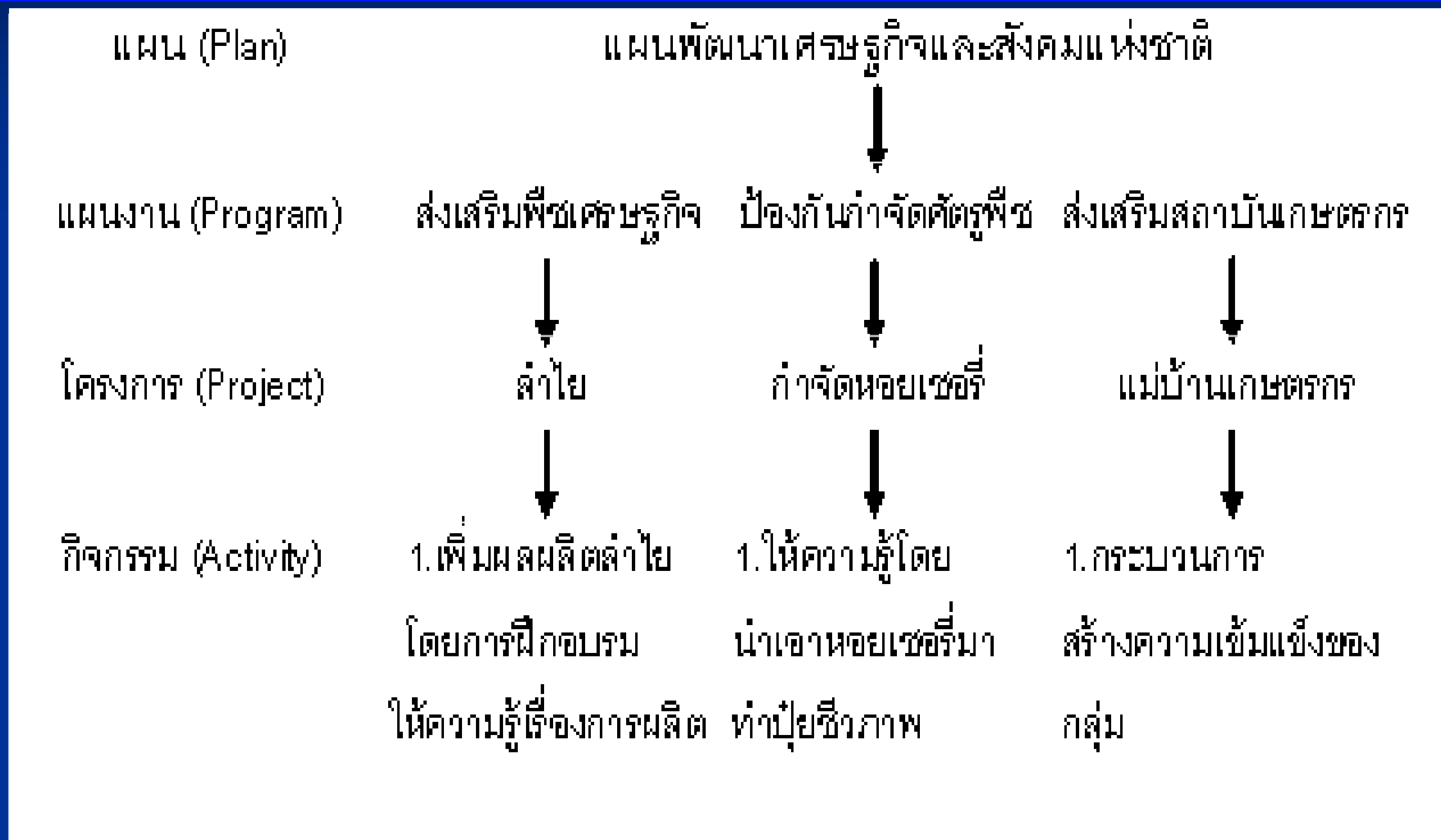
ความสำคัญของการวางแผนโครงการส่งเสริมการเกษตร

- ทำให้เกิดการประสานงานที่ดีระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และมีการสนับสนุนซึ่งกันและกัน
- ช่วยลดความยุ่งยากในการตัดสินใจ เพราะได้มีการตัดสินใจไว้ล่วงหน้าเป็นส่วนใหญ่แล้ว
- ประหยัดเวลาในการบริหารงาน และช่วยในการทำแผนงาน หรือโครงการต่อเนื่อง
- ทำให้ประชาชนหรือผู้เกี่ยวข้องทราบถึงแผนงานหรือโครงการต่าง ๆ

คำสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการวางแผน

- **แผน (Plan)** คือสิ่งที่ได้เตรียมไว้เพื่อยึดถือเป็นหลักหรือแนวในการปฏิบัติงานให้สำเร็จตามเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้
- **แผนงาน (Program)** ประกอบไปด้วยโครงการมากกว่า 2 โครงการขึ้นไป โดยมีวัตถุประสงค์เดียวกัน
- **โครงการ (Project)** คือโครงการหรือสิ่งที่แยกออกมาจากแผนงาน
- **กิจกรรม (Activity)** คือรายละเอียดของเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เป็นส่วนย่อยของโครงการ เป็นการดำเนินงานหรือปฏิบัติอย่างใดอย่างหนึ่ง
  - ✓ (ตัวอย่าง Master Plan จังหวัดตาก)

ความสัมพันธ์ของแผน แผนงาน โครงการ และกิจกรรม

ขั้นตอนในการวางแผนโครงการส่งเสริมการเกษตร

1. รวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

- ข้อมูลทางธรรมชาติ/กายภาพ - ภูมิอากาศ ดิน แหล่งน้ำ ป่าไม้ พืช
- ข้อมูลเกี่ยวกับเกษตรกร- ลักษณะทั่วไปของเกษตรกร จำนวนครอบครัว เกษตรกรสภาพของสิ่งจำเป็นพื้นฐาน เช่น ถนน ระบบชลประทาน ไฟฟ้า แหล่งน้ำ
- ข้อมูลด้านการจัดการการผลิต - พันธุ์พืชและการดูแลรักษา การใช้ปุ๋ย การใช้ยาปราบศัตรูพืช พันธุ์สัตว์ อาหารสัตว์ และการใช้ยารักษาโรคสัตว์เนื้อที่ทำกิน เนื้อที่เฉลี่ยต่อครอบครัว สภาพการถือครองที่ดิน เนื้อที่ในการทำกิน ในการผลิตพืชและสัตว์แต่ละชนิด
- ข้อมูลเกี่ยวกับการตลาด - แหล่งตลาดที่ไปจำหน่ายผลผลิต และความแตกต่างของราคาจากแหล่งเหล่านั้นจากราคาตลาดกลางลักษณะการรวมกันตัวเพื่อขายผลิตผลการดำเนินการช่วยเหลือจากรัฐ

2. ตั้งวัตถุประสงค์ เพื่อ

- กำหนดทิศทาง

3. การทำแผนปฏิบัติการ เพื่อให้ทราบว่า

- ต้องทำอะไร
- อย่างไร
- เมื่อไหร่
- ใครเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายต่าง ๆ

ตัวอย่างแผนปฏิบัติงานโครงการปรับปรุงระบบชลประทานแม่ลาว และโครงการพัฒนาอาชีพเกษตรกร จังหวัดเชียงรายและพะเยา

กิจกรรม	กรกฎาคม	สิงหาคม	กันยายน	ตุลาคม	ผู้รับผิดชอบ
1. วิเคราะห์และจัดระบบข้อมูล	■				คณะทำงานจากกระทรวง , คณะทำงานในพื้นที่ และ คณะทำงานจาก มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
• ประชุมกำหนดแนวทางปฏิบัติงาน	■				
• ตรวจสอบข้อมูลที่มีอยู่เดิม	■				
2. พัฒนาและกำหนดแผนปฏิบัติงาน		■			คณะทำงานในพื้นที่และคณะทำงานจาก มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
3. พัฒนาการผลิตภายใต้แผนพัฒนาอาชีพ			■	■	คณะทำงานในพื้นที่
4. ติดตามความก้าวหน้าในโครงการ	■	■	■		คณะทำงานจากกระทรวง
5. ประเมินผลโครงการ				■	คณะทำงานจากมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

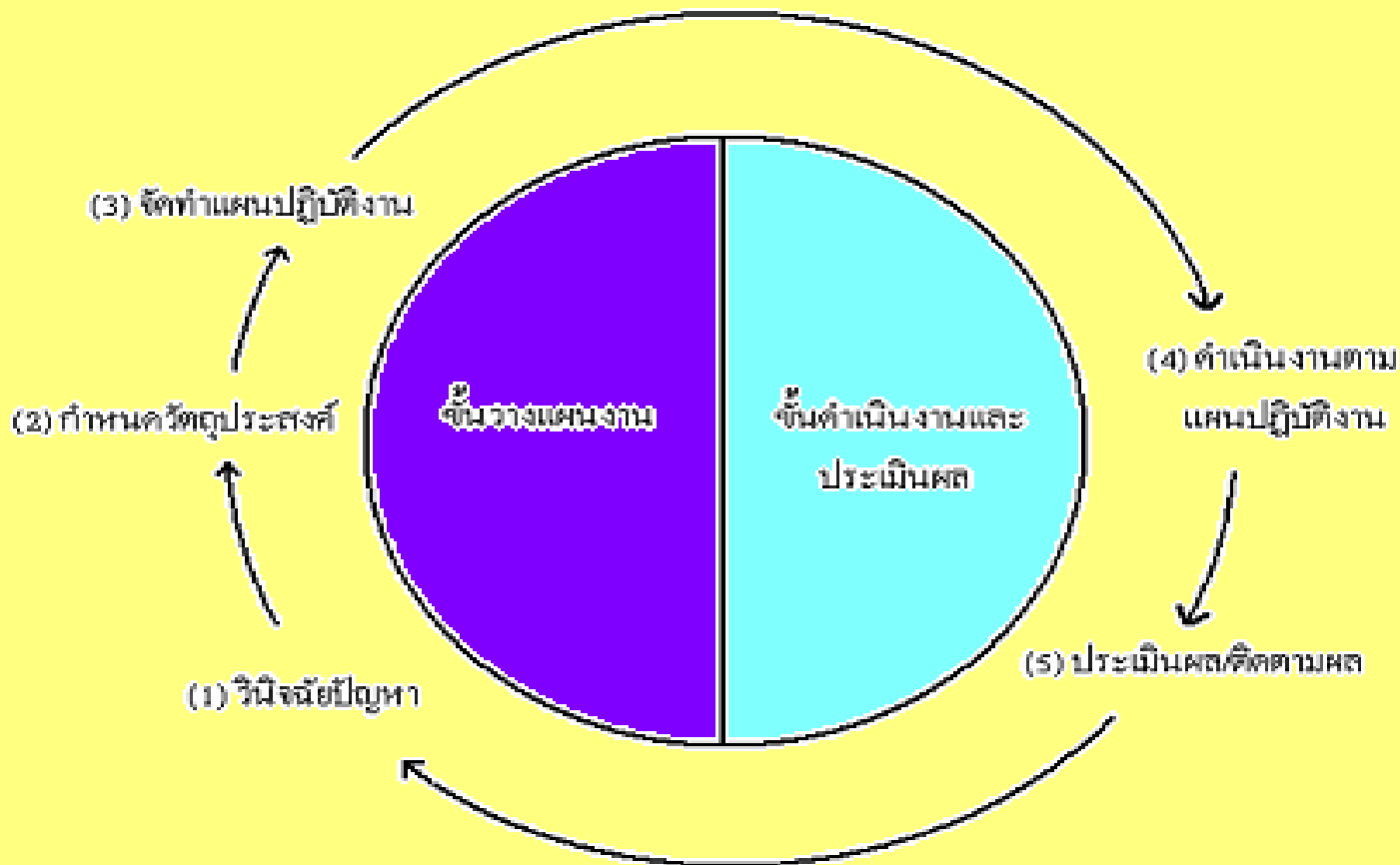
4. การดำเนินตามแผนปฏิบัติการ

โดยยึดเอาปฏิทินการทำงาน (Working Calendar) เป็นหลัก โดยกระทำควบคู่กับการประเมินผล และการติดตามผล

5. การประเมินผล/ติดตามผล

เป็นกระบวนการที่พิจารณาว่าได้มีการทำอะไร สำเร็จไปบ้าง ตามกำหนดไว้ว่าจะทำให้สำเร็จ ผลที่ได้รับดีหรือไม่คืออย่างไร

การวางแผนงาน การดำเนินงาน และการประเมินผล/ติดตาม ผล

แนวทาง/ขั้นตอนในการประเมินโครงการ (Steps in Conducting Evaluation Project)

1. วิเคราะห์โครงการ/สถานการณ์ <SITUATION ANALYSIS>
2. กำหนดวัตถุประสงค์ <OBJECTIVE SETTING>
3. พิจารณา/กำหนดข้อมูล-แหล่งที่จะทำการเก็บรวบรวม (ตัวชี้วัด/INDICATORS)/
(SOURCE OF DATA)
4. กำหนดเกณฑ์เปรียบเทียบ (CRITERIA)
5. กำหนดกลุ่มประชากร/ผู้ให้ข้อมูล <POPULATION AND SAMPLING>
6. สร้างเครื่องมือ <INSTRUMENT>
7. กำหนด/ระบุวิธีการรวบรวมข้อมูล <METHOD FOR COLLECTING DATA>
และเก็บรวบรวม ข้อมูล
8. วิเคราะห์ข้อมูล /แปลความ/ตัดสินคุณค่า ANALYSIS OF DATA,
INTERPRETATION/JUDGEMENT
9. รายงานผลการประเมิน <EVALUATION REPORT>

แนวทาง/ขั้นตอนในการประเมินโครงการ (Steps in Conducting Evaluation Project)

2. กำหนดวัตถุประสงค์ กำหนดอย่างไร ? ให้พิจารณาจาก :

2.1 ผลที่เกิดขึ้นโดยตรง (DIRECT BENEFIT) คือ

การกำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมินผลควรจะต้องตั้งตาม
วัตถุประสงค์โครงการส่งเสริม ซึ่งถือเป็นตัวเกณฑ์ (CRITERIA)
ที่ตั้งขึ้น เปรียบเทียบกับผลงานที่เกิดขึ้นภายหลังจากการ
ดำเนินงาน

- ตัวอย่าง การตั้งวัตถุประสงค์การประเมินผลโครงการฯ จากวัตถุประสงค์เดิมของโครงการส่งเสริมการใช้พันธุ์ "เพื่อเพิ่มผลผลิตข้าวพันธุ์ ก.ข 13 จาก 300 กก เป็น 500 กก/ไร่ ในปี 2550"
- วัตถุประสงค์ของการประเมินผลควรเป็นดังนี้คือ :
"เพื่อประเมินว่าเกษตรกรสามารถเพิ่มผลผลิตจากการใช้พันธุ์ข้าว ก.ข 13 จาก 300 กก จากการใช้พันธุ์ข้าว ก.ข. 13 จาก 300 กก เป็น 500 กก/ไร่ หรือไม่"

2.2 พิจารณานอกเหนือไปจากผลที่เกิดขึ้นโดยตรงของโครงการส่งเสริมฯ <INDIRECT BENEFIT>

- ผล DIRECT BENEFIT คือ "เพิ่มผลผลิต"
- ผลกระทบอาจเป็น มีรายได้เพิ่ม, ทัศนคติของเกษตรกรที่มีต่อข้าวพันธุ์ ก.ข. 13 หรือ การนำเอาเทคนิคการเพาะปลูกใหม่ๆ มาใช้เพิ่มมากขึ้น

- 2.3 กำหนดวัตถุประสงค์ให้ชัดเจน/อย่าให้กว้างเกินไป
- 2.4 วัตถุประสงค์ควรครอบคลุมเนื้อหาที่ควรประเมิน
- 2.5 วัตถุประสงค์อื่นๆ ควรจะปฏิบัติได้

การเขียนโครงการการประเมินผล

1. ชื่อโครงการประเมิน
2. ผู้รับผิดชอบโครงการประเมินผล หรือ หน่วยงานฯ
3. หลักการและเหตุผล
4. วัตถุประสงค์ของการประเมิน
5. ผล หรือ ประโยชน์ ที่คาดว่าจะได้รับ

6. วิธีดำเนินการประเมิน

6.1 ประชากร

6.2 กลุ่มตัวอย่าง

6.3 รูปแบบการประเมิน

6.4 เครื่องมือในการประเมิน

6.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

6.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

7. เกณฑ์ หรือ ตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมิน

8. ระยะเวลาในการประเมิน

9. ทรัพยากร/งบประมาณที่ใช้ในการประเมิน

Class Reflection

“ What you have Learned ”

นักศึกษาได้เรียนรู้อะไรบ้างจากบทเรียนในเรื่อง “การวางแผนและการประเมินผลโครงการส่งเสริมการเกษตร”
